

Yumrukuz Anastasya,
Devlet Kurumu “K. D. Uşinskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Universitesi”,
Odesa, Ukrayna
Erdođdu Sefahat,
Devlet Kurumu “K. D. Uşinskiy Güney Ukrayna Milli Pedagoji Universitesi”,
Odesa, Ukrayna

Türkçe siyasi söylemin bilişsel ve pragmatik özellikleri

İngilizce, Rusça, Ukraynaca, Almanca dillerinde siyasi söylemin özelliklerinin incelenmesine adanmış yeterli sayıda çalışmaya rağmen, Türk dilinin malzemesi üzerine siyasi söylemin analizi çok yapılmamıştır. Türkçe siyasi söylemin analizine yönelik çalışmalar arasında, Kantar Gökmen’in çalışması da sıralanabilir. Yazdığı makalede bu tür söylemin ana anahtar kelimelerinin konuşma analizi yöntemi ve külliyyat dilbiliminin yöntemleriyle ele alındığı, çeşitli konuşma kısımlarının kullanım sıklığının analizinin sonuçları sunulur [3]. Dolayısıyla, Türkçe siyasal söylem üzerine yapılan çalışmaların yetersizliği, bu tür çalışmaların alaka düzeyini açıklamaktadır.

Siyasi söylem kurumsaldır, yani konvansiyonelliğini belirleyen belirli düzenlenmiş koşullarla sınırlıdır.

Siyasi söylemin bilişsel bileşeni, belirli bir çerçevenin (iletişimin siyasi durumu) ve çeşitli senaryoların (siyasi seçim öncesi konuşma, ulusa hitap, parlamentodaki tartışmalar vb.) varlığıdır. Mustafa Kemal Atatürk ve Recep Tayıp Erdoğan’ın siyasi konuşmalarının analizinin gösterdiği gibi, bu söylemin kavramsal alanı *millet, devlet, siyaset, ekonomi, terör* vb. kavramlarla temsil edilmektedir.

Siyasi söylemi gerçekleştirmenin dilbilimsel araçları aynı zamanda pragmatığı tarafından koşullandırılır – dinleyiciyi konuşmacının bakış açısının doğruluğuna ikna etmeye yöneliğidir. Konuşmacının belirli dil araçlarının seçimi tesadüfi değildir, fakat stratejik veya taktiksel görevlerine bağlıdır – örneğin alıcıyı gerekli adaya oy vermeye motive etmek, “insanları memnun etme” yetkisi veya arzusu kazanmak, alıcıyı kendi dilini kabul etmeye ikna etmek gibi [1, 2].

Bu söylemin pragmatik yönelimi, aralarında aşağıdakilerin ayırt edildiği belirli iletişimsel ve pragmatik stratejilerde gerçekleştirilir: yönlendirme stratejileri (politikacıların kendini sunma stratejisi ve bilgiyi yorumlayıcı strateji), ikna stratejileri (tartışmacı ve ajitasyon stratejileri), yüzleşme stratejisi ve entegrasyon stratejisi (Parşina, O. N., Mikhaleva, O. L., Issers, O. S.).

M. K. Atatürk ve R. T. Erdoğan'ın siyasi konuşmalarının analizine dayanarak aşağıdaki iletişimsel ve pragmatik stratejilerinin arasında ana stratejiler olarak sonraki stratejileri belirledik:

1. Öz sunum stratejisi, konuşmacı, partisi, ilgi alanları vb. hakkında olumlu bir izlenim bırakmaya çalışmaktır. Örnekler:

“Şunu unutmayın. Sizin heyecanınız bizim heyecanımızdır. Sizler bizi bu yolculukta hiçbir zaman yalnız koymadınız. Bu yolda sizinle beraber yürüdük inşallah beraber yürümeye devam edeceğiz” (Atatürk)

“İnşallah el ele vererek, hiç kimsenin dışlanmadığı, ötekileştirmedeği geleceğin Türkiye'sini beraber kuracağız. Biz milliyiz, yerliyiz, vatanseveriz” (Atatürk)

“Bugün itibarıyla yeni kontrollü normalleşme sürecini başlatıyoruz” (Erdoğan)

2. Rakibi itibarsızlaştırma stratejisi, konuşmacının bahsettiği politikacının otoritesini zayıflatmayı amaçlamaktadır. Bu strateji, kural olarak, “iyi” bir benliğin “kötü” bir rakiple karşı karşıya gelmesine dayanır, örneğin:

“hazineyi biz doldurduk Kemal bey bu hazineyi boşaltacak” (Atatürk)

Ayrıca, bu strateji genellikle siyasi bir rakibe karşı olumsuz bir tavrı ifade eden ve parlak bir duygusal çağrışıma sahip olan araçlarla uygulanır, örneğin:

“İlk kez Türkiye’de bu kadar kapsamlı bir anayasa değişikliği bir partinin mutfağında hazırlandı. Parlamentoda olan hiçbir parti destek vermiyor. Herkes dedi ki bu anayasa değişikliği doğru değildir. Recep bey ne demişti? Hap haline getirdik. Dışında şeker, içinde zehir olan bir hap. Bu millet bu hapı yutmayacak diyoruz biz. Recep bey doktor olmaya kalktı. Hap yapıyor millete” (Atatürk)

Bu nedenle, Türkçe siyasi söyleminin bilişsel ve pragmatik yönelimi, Türk dünyasının dilbilimsel resminde ve ana yönelimi ile koşullandırılan belirli bir dizi stratejide var olan bir dizi belirli çerçeveye temsil edilir – dinleyicinin fikrini etkileme arzusu.

Kaynaklar:

1. Белых Е. Н. Прагматическое и концептуальное содержание оценки в политическом дискурсе (на материале турецкого языка). Диссертация...к.филол.н. М., 2019. 148 с.
2. Прокопенко А. А. Реализация стратегий и тактик в профессиональном политическом дискурсе. Матеріали IV Міжнародної наукової конференції когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів. Харків, 2014. С. 69-72
3. Kantar G. Türk siyasetinde politik dil kullanımı: Recep Tayip Erdoğan’ın Ak parti 1. Ve 3. Olağan üstü kongrelerindeki konuşmalarının” içerik ve söylem analizi. Balkan Journal of Social Sciences / Balkan Sosyal Bilimler Dergisi. S. 103-122